Sønderjylland

11 Sønner og Svigersønner med i Krigen. Rentier H. P. Kruse i Over Jersdal og hans Hustru, der har været gift før og har Børn af første Ægteskab, har ifl. „Dannevirke" ikke færre end 11 Sønner og Svigersønner med i Krigen. Kruse har nemlig 3 Sønner og 4 Svigersønner, deraf er en Svigersøn falden for et Aar siden, og en ligger saaret i et Lasaret. Af hans Hustrus 4 Sønner er 1 død i russisk Fangenskab. Han blev tagen til Fange i Oktober i Fjor og har aldrig ladet høre fra sig; men gennem „Røde Kors" har de faaet at vide, at han er død i Fangenskabet den 15. Januar. Den 5. Juli er Konens yngste Søn, Jens Haulrich falden.

Endnu en Mandskabs-Trawling. Efter hvad „Hejmdal" meddeler, er der af Generalkommandoen i Altona anordnet en ny Session for alle Mænd, der ved sidste Session blev befundne garnisonstjenstdygtige og arbejdstjenstdygtige, de ikke-uddannede, der er født 1876 eller senere, saavel som alle de Mandskaber, der for Tiden er garnisons- og arbejdsanvendelige.

De nye Pasbestemmelser, som traadte i Kraft 1. August, er ifl. „Hejmd." bleven væsentligt skærpede. Pasene skal viseres baade ved Udrejsen og ved Tilbagerejsen fra Udlandet, og Viseringen sker kun, naar Rejsens Nødvendighed godtgøres og Rejsens Formaal ikke staar i Modstrid med de offentlige Interesser. Bestemmelserne har saaledes baade et politisk og et militært Formaal.

Udlandsrejser skal indskrænkes til uafviselige Tilfælde, som maa godtgøres. Viseringen skal ligeledes nægtes, hvis Rejsen er til Skade for de herværende økonomiske Forhold, eller hvis de foretages i den Hensigt at unddrage en Formue Skattepligten. Rejser, der kun har Besøg til Formaal, er ikke tilladte. Grunden til Nægtelsen af Pas meddeles ikke.

Vejgravene kastes til. Vejene ved Grænsen har hidtil paa tysk Side været gennemgravede. Disse tværs over Vejene dannede Grave blev nylig uddybede indtil en Dybde af 2 Meter. Men nu bliver de ifl. „Kold. Av." fyldte og Vejene saaledes atter passable, uden andre Hindringer end Bommene.

Myndighederne og Tjenestefolkene. Som Følge af den høje Løn, der varierer fra 40 Kr. til 75 Kr. om Maaneden, alt efter Vedkommendes Kvalifikationer, har en Del danske Tjenestefolk, navnlig Karle, i det forløbne Aar taget Tjeneste i Nordslesvig og har derved ydet en betydelig Støtte ved Driften af Landejendomme, hvor det ellers kniber med at faa denne besørget. Imidlertid er der ifl. „Ribe Stiftst." et Forhold, der truer med at berøve den nordslesvigske Befolkning denne gode Hjælp, og det er Myndighedernes Færd over for de danske Tjenestefolk, idet man nægter dem Tilladelse til under deres Ophold i Nordslesvig at tage paa Besøg hos deres Slægt i Danmark. De kan nok faa Pas til at komme til Danmark, men det betydes dem saa samtidig, at de ikke vil kunne faa Tilladelse til at vende tilbage til deres Plads igen.

Naar man erindrer den til det yderste drevne Loyalitet, somNordslesvigerne lægger for Dagen i alle Forhold, og samtidig betænker, hvor overordentlig lidet de fremmede Tjenestefolk erfarer om tyske Forhold under de nuværende extraordinære Tilstande, som eventuelt kunde virke til Skade for tyske Rigsinteresser, forstaar man ikke, at Myndighederne stiller sig vrangvilligt til de paagældende Tjenestefolks Besøg hjemme. Følgen heraf turde let blive, at danske Tjenestefolk ikke blot søger herned, men at ogsaa de, der nu er i Nordslesvig, siger deres Pladser op, saa at der efter November maatte let ingen vil findes der — en Kalamitet, der vil ramme mange Landejendomme meget haardt.

Hun kan ikke komme hjem. En Haandværkers Hustru fra Roager rejste for nogen Tid siden til Nørrejylland for at overvære et Brylup hos nogle Slægtninge. Men nu kan hun ikke komme tilbage igen. Grunden hertil er ubekendt; men Pasforskrifterne er nu strenge, skriver „Tondernsche Zeitung."

Hvad jeg saa og hørte i Tyskland.

I Bladet „For fattig og rik" skriver den norske Præst Stabell følgende, efter at han er kommet hjem fra en Repse i Tyskland:

De beder mig skrive lidt om Kristendommens Stilling i Tyskland. Jeg skal forsøge det. — Men det er jo klart, at man efter et ganske kort Ophold i et krigsførende Land ikke kan give et Billede af Forholdene, der gør Fordring paa at være helt korrekt. Det bliver et rent individuelt Indtryk af, hvad jeg tilfældig saa og hørte i Nord-Tyskland.

Altsaa nogle sprødte Indtryk.

Den høje Stemning af kristelig Vækkelse ob Rejsning blandt det tyske Folk og særlig blandt Soldaterne, som man hørte saa megen Tale om i Høsten 1914, var der kun lidt eller rettere intet at mærke til der, hvor jeg færdedes. Hele den store Bølge synes fuldstændig at have lagt sig. Man havde vænnet sig til den nye Situation. Krigen var blevet dagligdags. Den stærke, aandelige Spænding syntes efterfulgt af Slaphed.

Man fortalte mig, at Kirkerne og Indre-Missions Møderne i Berlin og andre større Byer kun var lidt mere besøgt nu end før Krigen. Selv om enkelte Talere selvfølgelig formaaede at samle overfyldt Hus, stod de fleste Kirker halvtomme baade om Søndagen og til Andagterne i Ugens Løb. Jeg gik ind i flere Kirker, der var aabne hele Dagen til stille Andagt, men der var ikke et Menneske derinde.

Man kan jo ikke bedømme Kristendommen i et Folk a l e n e af det, man ser i det ydre. Men paa den anden Side kunde man vel efter 20 Maaneder med Grund vente at finde ydre Udslag af nyt Liv efter en saa stor og almen Vækkelse. Nu ved jeg ikke, hvor meget der kan skrives paa Kristendommens Regning af alt det Barmhjertighedens Arbejde der er sat i Gang baade for Soldaterne — de syge og de saarede — og for de trængende. Men i den Retning gøres der beundringsværdig store Ting, der sikkert kræver mange og store Ofre. Det saa man blandt fattige i By og paa Land, paa de mange Militærlazaretter, de store Gaveforsendelser til Fronten og til de forskellige Fangelejre. Man mærker overalt den opfindsomme og virksomme Kærlighed — organiseret og uorganiseret.

Mange Steder ud over Landsbyerne fik jeg mere Indtryk af Religiositet end virkelig Kristendom. Mere af gammeltestamentlig Tro paa Jødernes Krigsgud end nytestamentlig Tro paa Jesus som Frelser. Med Fraser fra Sinden, med Sejr over Døden. Og det blev mig sagt, at dette maatte Kirkens Forkyndelse tage sin Del af Skylden for. —

Ofte mødte jeg stille Resignation hos dem, der i smertelig Savn af Mand og Forsørger havde opgivet Troen paa en personlig Gud, der er vor Fader og hører vore Bønner. Skæbne — Naturlove!

Flere mente dog, at Forkandelsen nu var forandret til det bedre, ligesom de større kristelige Blade havde forandret Tonen. Selv har jeg ikke haft Anledning til at bedømme det. Men hverken den bekendte tyske „Hadets Sang" eller det før saa almindelige: „Gud straffe England!" hørtes nu mere. De Kristne vilde nødig tale om den Ting.

Man maatte uvilkaarlig spørge sig selv, om en kristelig Folkevækkelse kunde have Betingelse for varig og velsignet Frugt, naar den var fremkommet og næret ved Opstemning af de tilvante Forhold, blandet med en ensidig Nationalfølelse, Misundelse, Hævnlyst og Had. Der var vel for meget egoistisk, for meget urent og blandet Væsen i selve Vækkelsen fra Begyndelsen af.

Paa den anden Side talte flere Landsbypræster om de mangfoldigode og opofrende Breve de endnu fik fra unge Mænd, de ikke havde talt med siden deres Konfirmation. Og medens Nordtyskerne i Lighed med vore Østlændinger er indesluttede og har vanskelig ved at tale om deres dybeste Følelser, saa er disse Breve fra Fronten som en stærk og klar Røst baade fra dem, der søger, og dem der har fundet Livets Mening og det evige Haab.

Og det var let at forstaa, at de levende, virksomme Præster havde faaet ny Arbejdsmark, og der var knyttet mange usynlige Baand i disse Tider mellem Præst og Menighed og mellem de troende indbyrdes. Disse syntes virkelig at være blevet velsignet gennem Krigens Alvor, saa deres Liv i Gud var uddybet og vokset. I saadanne Menigheder samlede m mange sig endnu til Ugen Aftenandagt og Bøn i Kirken.

Det er Præsten, som bringer Dødsbudskabet til en Familie, hvor en Soldat er faldet, og overbringer fra Kejseren et „Erindringsbillede" om den afdøde, ledsaget af en virkelig hjertelig Følgeskrivelse fra Krigsministeriet. Kejseren har bestemt det saaledes, og Præsterne tager med Taknemmelighed imod den Anledning, de derved faar til at øve den private Sjæleforg.

I de mange Militærlazaretter med de Hundrede af saarede Soldater, fik jeg desværre ikke tilstrækkelig Anledning til at tale noget mere indgaaende med de enkelte, da der krævedes lang Tid for at faa dem til aabent at fortælle om deres ydre og indre Oplevelser ved Fronten. Flere kunde det ikke, sagde de. Andre havde skudt det hele fra sig ved at fortælle, at de derude havde bedt, læst i deres Testamente og ofte sunget Salmer. Men der var ogsaa sikkert dybt grebne iblandt dem, der forblev tavse lige overfor mig — den fremmede.

Enkelte nævnede, at de under Angrebene havde været saa optaget af selve Forsvaret, at de ikke havde tænkt nøjere over Alvoren ved Død, Dom og Evighed. Det følte de mere ved selve Afskeden fra Hjemmet, men ikke saa meget derude blandt Kammeraterne. Den store Fællesskabsfølelse bar dem over — lige ind i Skyttelinien, hvor det gjaldt i Selvopholdelsesdrift at skyde den anden ned, før hans Kugle tog ens eget Liv.

Arbejdet blandt de saarede Soldater var alle Præster, jeg talte med, meget glade for, og jeg fik de fleste Steder der Indtryk af virkelig fortrolig Venskabsforhold mellem Soldaterne og Præsten. Flere havde jo tilbragt over et Aar paa Lazarettet.

Landsbypræsterne stillede sig meget forstaaende over for de forskellige Kirkesamfund og søgte at hjælpe at i deres Menigheder boende græsk- og romersk-katolske Fanger ved at overlade dem Kirken enkelte Søndage til Gudstjenester eller frie Sammenkomster med Orgelmusik, fransk eller russisk Salmesang og en Fællesbøn paa deres eget Sprog.

Det væsentligste Arbejde blandt Fangerne udgik dog fra og blev besørget gennem det kristelige Studenterforbund.

Jeg fik ikke Indtryk af, at Krigen stort set gav gode Betingelser for en kristelig Vækkelse. En tysk Præst udtrykte det saaledes: „Skal Krigen kristelig set blive til en Velsignelse for os, maa den aldrig ophøre."

Lige saa vist som Krig kan ydmyge og frembringe Tolderbønnen, ligesaa vist kan den forhærde og skabe selvgode Farisæere.

Jeg synes jeg mødte begge Typer.

I det hele har vel Krigen kristelig set haft den samme forskellige Indflydelse paa det tyske Folk, som en stor og alvorlig Prøvelse og Sorg i en Familie kan have paa dens forskellige Medlemmer: fra det at vække til Liv — til det at gøre haard, bitter og uimodtagelig, fra det at løfte ens Blik mod det usynlige, det evige — til det at slaa over i den rene verdslige Letsindighed. —

Til Slut maa jeg sige, at jeg overalt blev mødt med den allerstørste Venlighed, Imødekommenhed og Hjælpsomhed. Enhver søgte paa alle Maader at hjælpe mig til at faa alt det at se, jeg kunde have Interesse af.

„Storhedsvanvid".

En af Tyskflands officielle Fredsdelegerede, Professor v. Stengel i München har paa et Rundspørgsmaal fra det nederlandske Anti-Orlog-Raad, hvorvidt det er ønskeligt og muligt efter Krigen at fortsætte Fredskonferencerne, ifl. „Basler Nachrichten" svaret (her citeret efter „Flensborg Avis"):

„1) Nej! For øvrigt ogsaa ganske overflødigt, thi den endelige, afgørende Sejr vil utvivlsomt og maa tilfalde os Tyskere. Men derved vil vi ogsaa blive satte i Stand til at holde alle, der har Lyst til at bryde Freden, i Skak i Fremtiden, og at give, sikre og bevare den varige og ene sande Fred for os og hele den civiliserede Menneskehed.

Hele Krigens øjeblikkelige Forløb beviser jo dog, at vi Tyskere blandt alle Folkeslag af Forsynet er udsete til at træde i Spidsen for alle Kulturfolk og at føre dem til en sikker Fred under vort Værn; thi vi har ikke blot den nødvendige Magt og Kraft, men ogsaa den højeste Potens af alle Aandsevner og udgør Kulturens Krone i hele Verden. Derfor er det forbeholdt os, hvad der hidtil endnu ikke er lykkedes for nogen Nation, nemlig at give hele Verden Freden.

2) Deraf fremgaar Unødvendigheden af at fortsætte noget som helst Fredsarbejde, fordi vi Tyskere samtidig med Herredømmet over de urolige Naboer overtager hele Fredspolitiets Bestilling og Opgave, som vi af egen Kraft vil havde overfor alle Parter. Vi skal vide at kvæle enhver Ulyst til Fred i Fødselen.

3) Underkastelse under vor i enhver Henseende overlegne Ledelse er derfor det eneste og sikreste Middel til en lykkelig Tilværelse for enhver Nation, især ogsaa for de neutrale, som vilde gøre bedst i frivilligt at slutte sig til os og betro sig til os. En Velgerning og klog Forsigtighed er det at slutte sig til et mægtigt Hoved i disse Splittelsens Tider. Thi at gøre sig fortjent af den mægtigeArveherre, betyder at saa enSæd for Fremtiden. Der gives intet mere følelsesfuldt og ideelt Folk end os Tyskere, og derfor er al Folkeret fuldkommen overflødig under vort Værn, fordi vi af eget Instinkt og af os selv tildeler enhver hans Ret."

„Frankfurter Zeitung" kalder Professorens Anskuelser „Storhedsvanvid" og skriver, at han har „kompromitteret Tyskland for hele Verden".

„Vorwärts" vil indrømme Professor Stengel, at han ikke gør nogen Nøverkule af sit Hjerte og har sagt aabent, hvad visse Kredse stadig, trods alle Verdenskrigens Erfaringer, anser for en Selvfølge. Indtil kan man kun være glad derfor. Udtil maa Professorens Ord udæske alle neutrale.

— — —

Hensigten med dette Svar, som er et typisk Eksempel paa den Aand, der besjæler Tyskland, er tydelig nok den at true det lille Holland, som har vist en saa uprisværdig Villie til at gennemføre sin Neutralitet, til „frivilligt" at kaste sig i Armene paa den „mægtige Arveherre".

Uheldigvis for Arveherren er de Udsigter, han stiller eventuelle Vasaller, ikke saa indbydende, at nogen neutral Stat vil føle sig fristet af dem. Han har lidt for haardhændet vist, hvorledes han bærer sig ad med „ganske af sig selv at give enhver sin Ret". Det er den Slags Ret, man i Reglen dør af.

Republikanerne er trygge.

Før Nominationen vilde man have det kaldet upassende at vælge en Præsidentkandidat blandt Dommerne i U. S. Højesteret og saaledes „besudle dette høje Legeme med politisk Dynd". Mr. Hughes vandt Folkets udelte Agtelse ved strængt at afholde sig fra al politisk Virksomhed forud for sin Nomination. Da han var bleven nomineret, fratraadte han straks sit Dommerembede. Hans Adfærd kastede ingen Skygge over det høje Embede, og Landets højeste Domstol staar fremdeles med pletfrit Skjold.

Dernæst haabede Mr. Hughes Modstandere, at han vilde nedlade sig til at benytte sig af saadanne politiske „Kneb", som kunde give Anledning til Beskyldning imod ham. Mr. Hughes forbliver, som han var, en rettænkende, aabenthandlende Mand, tro imod sine Idealer, og ærligt stræbende henimod sit Maals Opnaaelse. Han trængte ikke til at laane „Værdighed" fra Dommerembedet. Hans Karakter var støbt, og hans Standpunkt var indtaget før den Tid, og det var udelukkende hans store Fortjenester, der skaffede ham Plads paa Landets højeste Domstol.

At kalde det „uværdigt" for en Højesteretsdommer at blive Præsidentkandidat er at røbe ringe Forstaaelse af det amerikanske Styreprincip. Naar et stort politisk Parti enstemmig opfordrer en Borger til at modtage sine Stemmer for Præsidentværdigheden, da kan ingen større Ære bevises ham. Ved at efterkomme en saadan Opfordring lyder Kandidaten simpelthen „Folkets Røst", og fra det Øjeblik ser Millioner af Medborgere hen til ham som Legemliggørelsen af deres politiske Ideal og Opgaver.

En Præsidentkandidat maa fremtræde under skarp Belysning. Han maa leve og arbejde under hele Folkets Øjne. Han maa og kan intet skjule. En svigefuld, troløs, uvederhæftig Præsidentkandidat — om man kan tænke sig en saadan — vilde besegle sin egen Skæbne længe før Valgdagen. Men en Mand af Ære, Værdighed og Sandhed vinder ved den skarpe Belysning. Kritik og Modstand tjener kun til at fremhæve hans Fortjenester, som Bølgens Angreb kun beviser Klippens Fasthed.

Det republikanske Parti glæder sig over sin Bannerførers Retskaffenhed, Mod og storslaaede Ligefremhed. Han skrider med rolig Værdighed fremad paa den lige Vej til det hvide Hus. „Regulære" og „Progressive" kappes om at ære og følge ham. De ser i ham Nationens Haab om Fred og Fremgang for vort Land og Ære og Hæder for vort Flag paa Verdenshavet. De ved, at Indsigt og Fasthed er Dyder, der ikke kan laanes; de maa ejes. De føler, at med en Mand som Charles E. Hughes i Præsidentstolen er amerikanske Borgeres Liv og Velfærd sikret, hvadenten det er her hjemme, i Europa, i Mexico eller i Asien. Med hans faste Haand paa Roret vil Statsskibet blive ført sikkert og trygt gennem Krigens Storm og Genoprejsningens Brænding. Fremmede Nationer vil ikke føle sig beføjet til at paaføre os Krig eller at krænke vore Borgeres Rettigheder. Disse Nationer vil finde redelig Adfærd, men ingen Indrømmelser paa Bekostning af Amerikaneres Frihed og Ret. Den Fred, Charles E. Hughes attraar, er en ærefuld Fred, ikke en saadan, som kan tilkøbes ved Opofrelse af amerikanske Borgere i Mexico eller andet Steds.

Under uindskrænket Tillid til deres Fører bereder Republikanere sig alle Vegne fra Maine til California paa Sejr ved Novembervalget. De Progressives Begejstring vises i deres udstrakte Virksomhed i Mr. Hughes Interesser. Kun en ubetydelig Haandfuld af dem har vægret sig ved at følge deres store Leder Roosevelt i hans Understøttelse af Hughes's Kandidatur, og selv de beviser ved Modsætning, hvor stærk Strømmen er henimod det genforenede og styrkede republikanske Parti.

Kvitteringer.

Japanmissionen:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 35	$1789.55
Easton, Calif., Immanuels Mgh., Børnemissionsforeningens Offer ved en Missionsfest	24.00
Spencer, Iowa, Bethania Mgh., Offer ved Stud. H. Inadomis Besøg	21.20
Harlan, Iowa, Immanuels d. I. Mgh.	14.83
Ruskin, Nebr., Chr. Gregersen	2.00
Neenah, Wis., Vor Frelsers Mgh's Søndagsskole	3.38
Atlantic, Iowa, Offer ved Stud. H. Inadomis Besøg	4.35
Tilsammen	$1859.31

Indianermissionen:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 35	$ 640.19
Omaha, Nebr., en ukendt	12.00
Sioux City, Iowa, Offer ved Søndagsskolens Hedningemissionsfest	7.00
Daneville, N. Dak., Hedningemissionsforening	9.00
Ruskin, Nebr., Chr. Gregersen	2.00
Denmark, Wis., Søndagsskolen til Kostskolen i Oaks	6.46
Tilsammen	$676.65

Indremissionen:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 34	$ 871.72
Minden, Nebr., en unævnt	1.00
Ruskin, Nebr., Chr. Gregersen	2.00
Tilsammen	$874.72

Mormonmissionen:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 35	$ 542.35
Ruskin, Nebr., Chr. Gregersen	2.00
Fremont, Nebr., en unævnt ved Pastor J. C. Carlsen	5.00
Tilsammen	$549.35

Til det ny Maskinhus:

Blair, Nebr., Blair Menighed	$62.75
Bone Lake, Wis., St. Pauli Mgh.	15.00
Co. Bluffs, Iowa, Vor Frelsers Mgh.	41.91
Custer Co., Nebr., Zions Mgh.	15.00
Audubon, Iowa, Søndagsskolens Offer $15.74, Menighedens $43.95	59.69
Davey, Nebr., Nazareths Mgh.	13.45
Ruskin, Nebr., Bethania Mgh.	131.62
Maple Valley, Wis., Dansk Engelsk Mgh.	9.00
Coleman, Wis., Den d. ev.-luth. Mgh.	4.05
Coulter, Iowa, Nazareth Mgh.	25.25
Kenmare, N. Dak., Nazareths Mgh.	12.65
Bowbells, N. Dak., Bethania Mgh.	6.85
Potter, Nebr., St. Peters Mgh.	20.60
Kenmare, N. Dak., Trin. Mgh.	42.52
Denmark, Wis., Trefoldigheds Mgh.	46.30
Tilsammen	$506.64

Skolekassen:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 34	$659.24
Co. Bluffs, Iowa, Jens Christoffersen, Albert Hansen, Mrs. T. A. Brewick, Miss Anna Brewick hver $1.00, L. J. Larsen $3.00	7.00
Ruskin, Nebr., Chr. Gregersen	2.00
Tilsammen	$668.24

Reformationsgaven:

Før kvitteret, se Kbl. Nr. 35	$6904.70
Oyens, Iowa, H. C. Andersen	35.00
Waupaca, Wis., Helligaands Menigh., C. W. Nelson	25.00
Co. Bluffs, Ia., Vor Frelsers Mgh., John Hansen $100, S. C. Larsen $25	125.00
Clinton, Wis., Lars M. Larsen	10.00
Ruskin, Nebr., Miss Tora Goldbeck	3.00
Tilsammen	$7102.70

Blair, Nebr., den 31. Aug. 1916.
Med Tak modtaget.
Otto Hansen,
Kasf. for „D. fore. d. e. l. Kirke i Ame."